

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

[Ḥamishah Ḥumshe Torah]

‘im targum Onkelos, u-ferushe Rashi u-ve’ur ye-targum Ashkenazi

Sefer Ba-midbar

Premsla, Yitṣḥaq Itsaḥ ben Tsevi Hirsh

Ofenbakh, 569 [1808 oder 1809]

I

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10257

לפני יהוה ועשורה לה רבנות
את כל התורה הזאת: לא ונקמה
האיש מעון והאשה יהוה הוא
תשא את עונה: פ

ו א וידבר יהוה אל משה
לאמר: ב דבר אל בני ישראל

ואמרת

אונד

מיט דען קינדערן ישראל'ן

פאר דען עוויגען, אונד דער
פרומער דאנדערלט מיט
איהר נאך דיער פארשריפט:
(א) אלודען איזט דער מאן
פרייא פאן אללער שולד:
דיה פרויא אבער ווירד
איהרע שולד צו ביסען
האבען:

ו (א) דער עוויגע רעדעטע
פערנער מיט משה,
אונד שפראך: (ב) רעדע

תרגום אונקלוס

רש"י

קדם יי ויעבד לה פתנא ית כל
אורייתא דתא: (א) ויהי זכאה גברא
מחזקין ואיתתא ההיא תקבל ית
חזקה:

ו (א) ומליל יי עם משה למימר:
ב) מליל עם בני ישראל
ותימר

אם איש קנאי הוא לכך והעמיד את האשה:
(לא) ונקמה האיש מעון. אם בדקה המים אל
ידא' לומר חבתי במיתתה נקי הוא מן העונש.
ד"א משיקנה תהא אכלו בהיתר ונקמה מעון
שהסוטה אסורה לבעלה:

ו (ב) כי יפליא יפריש ולמה נסמכה
פרשת זויר לפרשת סוטה לומר לך
שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן
היין

באור

עקרה נפקדת ואם היתה יולדת בצער יולדת בריוח ואם היתה יולדת שחורים יולדת לבנים:
(לא) ונקמה האיש מעון, אם בדקה המים אל ידאג במיתתה נקי הוא מעונש. (רש"י), וכן
דעת הרשב"ם בראש דבריו, ויהיה פירושו והאשה היא וגו', כל' שאין על האיש עון במיתתה
אבל היא לנדה גרמה מיתתה, ובסוף דבריו כתב הרשב"ם וז"ל, ולי נראה ונקמה האיש מעון
שלא סבל אשתו להיות מזונה תחתיו ואלו שתק לא הי' מנוקה מעון שהי' אסורה לו, לא היא תשא
את עונה שהרי זנתה ולפיכך קבלה פרענותה, וכתב הרמב"ן וז"ל, והנה אין כל מהפטי התור'
דבר תלוי בנש זולתי הענין הזה שהוא פלא וכנס קבוע שיעשה בישראל בהיותם רובם עשירים רבונם
של מקום כי חסן למען נדקו ליסר הנשים שלא תעשינה כזאת כיתר העמים ולנקות ישראל מן
הממזרות שהי' ראויים להארות שכינה בתוכם ולפיכך פסק הענין הזה משנתקלקלו ישראל
בעבירות כמ"ש אשרנו הנואפים פהקו מי סוטה, שכל' לא אפקוד על בנותיכם כי תזניכה ועל
בלותיכם כי תנאפנה כי הם עם הזונות יפרדו ועם לא יבין ילבט (הושע ד' י"ד), ואין הכתוב
אומר שתהיינה הנשים הנואפות פעורות מעון בעבור שנעליהן נואפים רק שלא יעשה בהן הכנס
הגדול הזה שהוא נעשה להם לכבודם להיותם עם קדוש והם לא יביטו בטובה זאת ולא יחפזו בה
וזכו שאמר ועם לא יבין ילבט, כלומר ילכד בסכלותו, וכן ואויל שכתים ילבט (משלי ט' י'),
תרגם מתרגם ירושלמי וסכלא בספוטתיה ונתאחד, וזה טעם מה שאמרו ונקמה האיש מעון בזמן
שהאיש מנוקה מעון המים בודקין את אשתו אין האיש מנוקה מעון אין המים בודקין את אשתו
והנקיין הוא שלא בא עליה משקנא לה ונכתרה, ויש מפרשים שאם בעל הנעל אדם בעילה
אסורה כל ימיו, אין המים בודקין אותה, והעולה מן ההלכה שאפילו הי' בניו ובנותיו נואפים
ולא כהה בהם לא היו בודקין, והכלל שהוא גם וכבוד לישראל ע"כ לשוני, ומה מתוק
מדבריו אלה:

וַאֲמַרְתָּ אֱלֹהִים אִישׁ אִוְ-אִשָּׁה
 כִּי יִפְלֹא לְגִדְרֵי גִדְרֵי נְזִיר לְהַזִּיר
 לַיהוָה: ג מִיַּיִן וְשִׁכָר יִזִּיר חֲמִיץ
 יַיִן וְחֲמִיץ שִׁכָר לֹא יִשְׁתַּהוּכְלֵ-
 מִשְׁרַת עֲנָבִים לֹא יִשְׁתַּהוּ
 וְעֲנָבִים לַחַיִּים וַיִּבְשִׂים לֹא יֵאָכֵר:
 ד כֹּל יָמֵי נְזִירוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה
 מִגִּפְנֵי הַיַּיִן מִחֲרָצִים וְעַד-וְגַ

אונד זאגע זאיהנען : ווען
 איין מאן אדער איינע פרויא
 זיך דורך איין געליכדע דער
 ענטהאלטזאמקייט הערפאר
 טהוט, דעם עוויגען צו עהרען
 נעמליך זיך מאנכער דינגע
 צו ענטהאלטען געלאבט :
 (ג) זא מוס ער זיך דען
 וויינזאונד אנדרער שטארקן
 געטראנקע ענטהאלטען :
 קיינען עסיג פאן וויין אדער
 אנדרם שטארקן געטראנקע
 טרינקען : אויך קיין אנדרען
 נאם פאן טרויבען טרינקען,
 אונד וועדער וויינבערען נאך

ראזיגען עסען : (ד) דיא גאנצע צייט זיינער ענטהאלטונג : זאלל ער ניכט
 געניסען, דאז פאם וויינשטאקע, פאן קערן ביז הילזען, פערפערטיגט

לא

תרגום אונקלוס

רש"י

וְתִימַר לְהַזִּיר גִּבְרָא אִו אֲתַתָּא אַרְבִּי וּפְרִישׁ
 לְמִידֵר גִּדְרֵי נְזִירָא לְמִידֵר קָדָם יִי :
 (ג) מְחַמֵּר חֲדַת וְעַתִּיק יִזִּיר חַל דְּחַמֵּר
 חֲדַת וְחַל דְּחַמֵּר עַתִּיק לֹא יִשְׁתִּי וְכֹל
 מִתְרִוּת עֲנָבִין לֹא יִשְׁתִּי וְעֲנָבִין רְטִיבִין
 וַיִּבְשִׂינָן לֹא יִיבֹזֵל : (ד) כֹּל יָמֵי נְזִירֵיהּ
 מִכֹּל דִּיתְעַבְדֵּי מִגִּפְנֵי דְחַמְרָא

היין שהוא מביא לידי כאוף : נדר נזיר . אץ
 נזירה בכל מקום אלא פרישה אף כאן שפירש
 מן היין : להזיר לה' . להדיל עצמו מן היין
 לשם שמים : (ג) מיין ושכר . כתרנומו מקמור
 חדת ועתיק שהיין משכר כשהוא יסן : וכל
 משרת . לשון נביעה במים או בכל משקה ובל'
 משנה יש הרבה אין שרין דיו וסוממים, נזיר
 שזרה פתו ביין : (ד) חרצני' . הם הגרעינין :

מפורצנין ועד עצורין : לא

באור

ו (ב) כי יפלא, יפריש וישגיב את עצמו מרוב העם הנמשכים אחר תאוות גופס : לנדר נזיר
 נזיר, שידור להיות נזיר, כי נזיר הוא תואר השם ונקרא כן לפי שמתרחק מן המותרות
 והוא מגזרת ויזרו שהוא ל' רחוק : להזיר לה', מקור מבנין הפעיל והוא יזבא וענינו להזיר
 את עצמו מן המותרות לכבוד ה' ועבודתו : (ג) מיין ושכר זייר, אס נדר להיות קדוש אז
 מחויב הוא להתרחק מן היין ומן השכר שהוא יין יסן המשכר, וכן ת"א מחמר חדת ועתיק,
 ואחרים אמרו שכה ממש, כל דבר שישתכר האדם ממנו . (הראב"ע), וכן מתורגם כל"א :
 וכל משרת ענבים, הנפרד משרה והת"ו לסמיכות כמו מְקַנְתָּ כסף, מְצִיִּתָּ ה', והוראת
 השרשהזה לפי ענין הפרשה לא מנאט במקרא כ"א בלשון משנה נזיר שזרה
 פתו ביין והוא לשון מסיסה, והשם ממנו מרחיקין את הירק ואת המשרה, ובאורו כל משקה
 שזרו בהן ענבים עד שנמוסו ונמוסו, ובל"א (איינווויכט) : לחיים, הנפרד מזה השרש על
 ההוראה הזאת לא מנאט, כ"א ולא כס לחזה מן הנפרד לח, ע"מ בין איש ובין גרו, והיה
 ראוי הרבו ממנו לחיים, ובא בפת"ס ע"מ הכפולי" שלא כדין : (ד) מחרצני',
 הם הגרעינים שנתן הענבים : ועד וג, הן הקליפות שנמחקו, ולדעת מניח
 הטעמים

לא יאכל: ה כר ימי נדר נזרו
 תער לא יעבר על ראשו עד
 מלאת הימם אשר יזיר ליהוה
 קדש יהיה גדל פרע שער ראשו:
 ו כל ימי הזירו ליהוה על נפש
 מרת לא יבא: ז לאביו ולאמו
 לאחיו ולאחותו לא יטמא להם
 במתם כי נזר אלהיו על ראשו:
 ח כל ימי נזרו קדש הוא ליהוה:

פערפערטיגט ווירד: (ה) זא
 לאנגע דאן געליכדע דער
 ענטהאלטמאמקייט דויערט
 זאלל קיין שערמעסער איבער
 זיין הויפט פאהרען: ער זאלל
 הייליג זיין אונד דאן הויפט
 האר פרייא וואלדען לאסען,
 ביז דיא צייט אויז איזט,
 דיא ער דעם עוויגען צו
 עהרען, צור ענטהאלטונג
 בעשטימט: (ו) דיא גאנצע
 צייט הינדורך זאלל ער אויך
 צו קיינער לייכע גערען:
 (ז) זיך אן פאטער, מוטטר,
 ברודער, שוועזטער, ווען זיא
 טאד זינד, ניכט פעראונג

רייניגען: ווייל ער דיא גאטליכע קראנעדער ענטהאלטמאמקייט אויף זיינעם הויפטע
 טראגט: (פ) דיא גאנצע צייט זיינער ענטהאלטונג: איזט ער דעם עוויגען
 געהייליגט:

תרגום אונקלוס

רש"י

לא ייכול: (ה) כל יומי נדר נזריה
 מספר לא יעבר על רישיה עד
 משלם יומיא דנזר קדם יי קריש יהי
 מרבי פרוע שער רישיה: (ו) כל יומין
 דנזר קדם יי על נפשא דמיתא לא
 יעזל: (ז) לאבוי ולאמיה לאחותיה לא יטמא להון במותהון ארי
 נזרא דאלתיה על רישיה: (ח) כל יומי נזריה קריש הוא קדם יי: וארי

זג. הס קליפות שמנחון שהחרכנים בתוכן
 כעכבל צוג: (ה) קדוש יהיה. השער שלו
 לגדל הפרע של שער ראשו: פרע. נקוד פתח
 קטן לפי שהוא דבוק לשער ראשו פרע של שער
 ופירושו של פרע גדול של שער וכן את ראשו לא
 יפרע ואין קרוי פרע פסות משלשים יום:

(ח) כל

באור

הטעמים שהכנס במלת היין מפסיק פסוק מן הטפסא שבמלת ועד זג, נראה כי מחרכנים דבק
 עם מכל אשר יעשה, כלומר מכל אשר יעשה מחרכנים ועד זגים לא יאכל, אף שהם דברים
 שאין שום אדם תאב להם יהיה נוהר בהם הנזיר שלא יבא ע"זאת לאכול העכבים עכמס, וכן
 דעת הראב"ע, וכן מתורגם בלשון אשכנז: (ה) גדל פרע שער ראשו, המקור במקום עתיד
 כלומר גדל יגדל שער ראשו, וכונתו במלת פרע שלא יגדלם על אזה סדר מכוון כי אם גדול
 חפשי ברצון הטבע, ויהיה פרע תואר הפעל לתיבת גדל, והענין שיהיה קדוש לגדל שער
 ראשו באופן שיהי פרע בלי סדר וקליעה וסלסול, וכן כיון המתרגם בל"א: שער מהכפרד
 שער וממנו כאמר את כל שערך: (ו) על נפש מה לא יבא, כתב הראב"ע תאר לכפש,
 או יחבר מלת גוף, על דעתו שמלת כפש תמיד בלשון נקבה והראוי כפש מתה, אבל
 מצאנו כפש בל' זכר כמו אחד כפש: (ז) לאביו ולאמו, וק"ו לשאר קרובים: כי נזר אלהיו,
 כתב הראב"ע ודע כי כל בני אדם עבדי תאות העולם והמלך האמתי שיש לו נזר ועטרת מלכות

נראשו

ט
 פו
 ר
 ה
 ה
 שו
 או
 או
 וכו'
 (ט)
 שר
 ביו
 יגל
 תר
 פה
 פה
 וכו'
 והלא
 שיער
 בראש
 וענינו
 שעיני
 זו קו
 לשני
 שלישי
 בל"א
 עמנו

ט וְכִי־יָמוּת מֵת עֵרְוֹ בַּפֶּתַע
 פֶּתַח וְטָמֵא רֹאשׁ נִזְרוּ וְגִלַּח
 רֹאשׁוֹ בַּיּוֹם מִדִּרְרוֹ בַּיּוֹם
 הַשְּׁבִיעִי יִגְלַחְנוּ : י וּבַיּוֹם
 הַשְּׁמִינִי יָבֵא שְׁתֵּי תָרִים אֵל
 שְׁנֵי בְּנֵי־זָנָה אֶרֶץ־הַכְּהֵן אֶל־פֶּתַח
 אֹהֶל מוֹעֵד : יא וַעֲשֵׂה רִכְבֵּי־הַכְּהֵן
 אֶחָד לַחֲטָאתָ וְאֶחָד לְעֹלָה
 וְכִפֹּר עֲלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל־

(ט) ווען יעמאנד פֿאַר
 איהם אונפֿערזעהנו פלאצליך
 שטירבט, אונד דאז חויפט
 זיינער ענטהאלטונג פֿעראונג
 רייניגט: זאָ זאלל ער אים
 טאָגע זיינער רייניגונג זיין
 חויפט בעשעהרן, אים זיבענ־
 טען טאָגע נעמליך זאלל ער
 עז בעשעהרן: (י) אים אַכטען
 טאָגע אָבער ברינגט ער צוויי
 טורטעלטויבען אָדער צוויי
 יונגע טויבען: צום פֿרויטער
 פֿאַר דען איינגאָנג דען
 שטיפֿטוצעלטו: (יא) דער
 פֿרויטער מאַכט איינז צום
 זינדענאָפֿפֿער אונד איינז

הנפש

צום גאַנצענאָפֿפֿער, פֿערוואָהנט איהן, דאָס ער זיך אַן איינער

תרגום אונקלוס

רש"י

(ט) וְאֶרְוֵי יָמוּת מֵיָתָא עֲלוּהִי בְּתַבִּיף
 שָׂרוּ וַיִּסְאֵב רִישׁ נִזְרוּהִי בַּגִּלַּח רִישִׁיהִי
 בַּיּוֹמָא דְרִכְבֵּיהִי בַּיּוֹמָא שְׁבִיעָא
 יִגְלַחֲנֵיהִי : י וּבַיּוֹמָא תְּמִינָא יִתִּי
 תְּרִינִין שְׁפִינִינִין אֵל תְּרִין בְּנֵי יוֹנָה לְלוֹת
 בְּהֵנָּא לְתֵרַע מִשְׁפֵּן זִימְנָא : (יא) וַיַּעֲבֹד
 בְּהֵנָּא חַד לַחֲטָאתָ וְחַד לְעֹלָתָא :
 וַיַּכְפֹּר עֲלוּהִי מְדַחֵב עַל מֵיָתָא

(ח) כל ימי נזרו קדוש הוא. זו קדושת הגוף
 מליטמא למתים: (ט) פתע. זה אונס:
 פתאוס. זה שוגג ויש אומרים פתע פתאוס
 דבר אחד הוא מקרה של פתאוס: וכי ימות מת
 עליו. באהל שהוא בו: ביום טהרתו. ביום
 הזייתו או אינו אלא בשמיני שהוא טהור לגמרי
 תלמוד ביום השביעי אי שביעי וכול אפילו לא
 הזה"ל ביום טהרתו: (י) וביום השמיני יביא
 שתי תורים. להזיח את השביעי או אינו אלא
 להזיח את השביעי קבע זמן לקריבין וקבע
 זמן למקריבין מה קריבין הכשיר שמיני
 ומשמיני והלחה אף מקריבין שמיני ומשמיני
 והלחה: (יא) מאשר חטא על הכפש. שלא נזהר
 שביער עכמו מן היין: וקדש את ראשו. לחזור ולהתקיל
 מנין נזירותו: (ב) והזיר לה' את
 ימי נזרו. יסור וימכה

באור

בראשו כל מי שחפשי מן התאות: (ט) עליו, באהל שהוא בו: בפתע פתאום, שני שרשים
 וענינו אחד על מהירות בואת דבר בהיסח הדעת, ולהגדיל המהירות יבואו שניהם, ויתכן
 שענין פתע בלא כוונה, כמ"ש ואם בפתע בלא איבה (במדבר ל"ה כ"ב), ופתאום בלי שהרגיש
 בו קודם היותה (אונפערזעהנס אונד פלענליך): וטמא ראש נזרו, בבנין הזה הוא יובא
 לשני, היות יטמאהו: ביום טהרתו, ומבאר שהוא ביום השביעי כי טמא מת הוא ונריך הזאת
 שלישי ושביעי לטהרתו: (יא) מאשר חטא על הנפש, על כפש מת. (הראב"ע) וכן מתורג'
 בל"א, והטעם שהי' לו לזהר בקדושתו שלא יטמא, ויש חז"ל אמרו על שחטא בכפשו שבער
 עכמו מן היין (כדריס דף י' ע"א): וקדש את ראשו, שמיז טהרתו תתל הכוונות מחדש:
 והימים

הנפש וקדש את ראשו ביום
 ההוא: י' והנייר ליהוה את ימי
 נזרו והביא כבש בן שנתו
 לאשם והימים הראשנים יפלו
 כי טמא נזרו: יג וזאת תורת
 הנזיר ביום מלאאת ימי נזרו
 יביא אתו אל פרתח אהל
 מועד: יד והקריב את קרבנו
 ליהוה כבש בן שנתו תמים
 אחד לעלה וכבשה אחת בת

איינער לייכע פֿערווינדויגט :
 אונד הייליגט אלזא זיין הויפט
 ווידרום פֿאן נייעם : (יב) גון
 מום ער דעם עוויגען צו עהרען
 זיינע ענטהאל טונגוטאגע
 ווידרום אנפֿאנגען , אונד צו
 דעם ענדע איין יאהריגעז
 לאם צום שולדאפפער
 ברינגען : דיא פֿאריגן טאגע
 אבער זאללען ניקט גערעכנט
 ווערדען , ווייל דיא ענט-
 האלטונג דורך אונרייניגקייט
 אונטערבראכען וואָרדען :
 (יג) דיוען איזט דיא פֿאר-
 שריפט פֿיר דען ענטהאלט-
 זאמען : ווען דיא צייט זיינער
 ענטהאל טונג אויז איזט ,
 ברינגע מאן איהן פֿאר דען

איינגאנג דען שטיפטזעלטו : (יד) דא זאלל ער דעם עוויגען צו עהרען , צום אפפער
 ברינגען , איין יאהריגעז לאם , אהנע פֿעהלר , צום גאנצן אפפער , איין יאהריג שאף ,
 אהנע

תרגום אונקלוס

רש"י

מיתא ויקדיש ית רישיה ביומא
 ההוא: (יב) וניזיר קדם יית יומי נזריה
 וייתי אימר בר שתייה לאשקא ויזמיא
 קדמאי יבטלון ארי אסתאכ נזריה :
 (יג) ודא אוריתא דנזירא ביום משלם
 יומי נזריה ייתי יתיה לתרע משפן
 זטנא: (יד) ויקריב ית קרבניה קדם יי אימר בר שתייה שלים חר לעלתא
 ואמרתא חרא בת

כזרתו כבתחילה : והימים הראשונים יפלו •
 לא יעלו מן המנין : (יג) יביא חותו • יביא
 את עצמו וזה אחד משלשה אתים שהיה רבי
 ישמעאל דורש כן • כיוצא בו והסיאו אותם עון
 אשמה את עצמו כיוצא בו ויקבור אותו בניא
 הוא

באור

(יב) והימים הראשנים יפלו , לא יהיו במנין : כי טמא נזרו , כי כונת הנזירות הית' שתה'
 בלי הפסק : טמא , עבר ממנין הקל על גזרת פֿעל והוא פעל עומד : (יג) ביום מלאה ,
 מקור ממנין הקל ממנין לנ"ד ח' ובא ע"מ מקור ממנין ל"ה , וכן לבלתי קראת לנו
 (שופטים ח' ח') : יביא אחר , את עצמו כמו וירשו הרועי' אותם (ישוקא ל"ד ח') ,
 וזה אחד משלשה אתים שהי' רבי ישמעאל דורש כן וכיוצא בו והסיאו אותם עון אשמה את עצמו
 וכיוצא בו ויקבור אותו בניא קבר את עצמו • (רש"י) , וכן תרגס יב"ע יומי ית גרמיה , או יביא
 הכהן אותו בע"כ להקריב את קרבנו • (הראש"ע) : (יד) כבש , זכר כמשכט העולה :
 וכבשה

ש
מ
ד
מ
ה
ה
ה
ע
א
ש
ש
ס
פ
נ
ו
ע
ל
ו
מ
ע
ל
כ
ה
מ
ל
ש
ל

שנתתה תמימה להטאת ואיל-
 אחד תמים לשלמים: טו וסל
 מצות סלת חלת בדולת בשמן
 ורקיקי מצות משחים בשמן
 ומנחתם ונסביהם: טו והקריב
 הכהן לפני יהוה ועשה ארת-
 הטאתו ואת עלתו: יז ואת-
 האיל יעשה זבח שלמים ליהוה
 על סל המצות ועשה רכהו

אחנע פעהלער, צום זינדען
 אפפער: אונד איינן ווידרער,
 אהנע פעהלער, צום פריידען
 אפפער: (טו) פערנער איינען
 קארב מיט אונגעזיארטען
 קובען, פאם פיינטן מעהלע,
 מיט אעל איינגעריררט,
 אונד אונגעזיארטן מיט אעל
 בעשטריכנען פלאדען: נעכט
 איהרם געוואהנליכן אפפער-
 מעהל אונד אפפער וויין:
 (טו) דער פרויטער ברינגט
 ריזען פאר דען עוויגען: אונד
 פערריכטעט דאז זינדען
 אפפער: אונד דאז גאנצע
 אפפער: (יז) דען ווידער

אבער מאכט ער צום פריידענאפפער, דעם עוויגען צו עהרען, זאמט דעם קארב
 מיט אונגעזיארטעם כראד: ברינגט אויך דאז

תרגום אונקלוס

רשי

שמת שלמתא להטאתא ודבר-חד
 שרים לנכסת קודשיא: (טו) וסל פטיר
 סולתא גריצו דפילן במשח ואספוגין
 פטירין דמשחיון במשח ומנחתהון
 ונסביהון: (טו) ויקריב כהנא קדם יי
 ויעבר ית חטאתיה ויתעלתיה: (יז) ואת
 על סלא דפטיריא ויעבר כהנא

הוא קבר את עזמו: (טו) ומנחתם ונסביהם
 של עולה ושלמים לפי שהיו בכלל ויבאו לדון
 בדב' חדש שיטעו לחם החזירן לכלל שיטעו
 נסכים כדין עולה ושלמים: חלות מצות ורקיקי
 מצות עשר מכל מין: (יז) זבח שלמים לה'
 על סל המצות ישקט את השלמים על מנת
 לקדש
 ויתדברא יעבר נכסת קודשיא קדם יי
 על סלא דפטיריא ויעבר כהנא

באור

ובכשה, נקבה כמשפט החטאת: לשלמים, שלמי שמטה שהשלים מה שנדר: (טו) וסל
 מצוח, עכינו וסל מלא או עם מצות, ומזינו הרבה בלשון שנמך הכלי למה שיש בו, ואין
 עקר הכוונה על הכלי, כי אם על מה שבתוכו, והכלי הוא כדמות מדה ושעור למה שיש בו,
 לכך נמך אליו כאשר יסמך המדה והמשקל והמנין לדבר המדוד והשקול והנמכה, יאמר ככר
 הכסף, איפת הקליא (שמואל א' י"ז י"ז), שלשת הימים: חלה וגו' ורקיקי וגו', עשר מכל
 מין ומין: ומנחתם ונסביהם, של עולה ושלמים לפי שהיו בכלל ויבאו לדון בדבר החדש שיטעו
 לחם החזירן לכללן שיטעו נסכים כדין עולה ושלמים. (רש"י), וכן כיון המתרגם בל"א
 שהוסיף מלת (גוועהנליכן) : (טו) והקריב הכהן, אל המזבח, קסר הפעול והוא מלת חתם
 ר"ל הדברים המזכרים, וכן מתורגם בל"א: ועשה את חטאתו, נעבור שהזכיר באחרונה
 כי כן מנהג הלשון (הראב"ע), ולדעת חז"ל חטאת קדמה לעולה להקרבה בכל יוקוס ומה
 שלמעל הזכיר העולה תחלה היינו כמו שתיקן רבא (זבחים דף כ') לומר ראה הקדימי הכתוב
 פייגו שתיה' העולה נקראת בענין תחלה, עיין מש"כ בבאור (ויקרא ה' י"ט), וכן הביאו רש"י
 בפסוק

את מנחתו ואת נסכו: יח וגלח
 הנזיר פתח אהל מועד אהל
 ראש נזרו ולקח את שער ראש
 נזרו ונתן על ראש אשר תחת
 זבחה השלמים: יט ולקח הכהן
 את הזרע בשלה מן האיר
 וחלת מצה אחת מן הדמם
 ורקיק מצה אחד ונתן על כפי

דאז מעהל אונד וויינאפפער:
 (יח) דער ענטהאלטזאמע
 זאלל זיך פאר דעם איינגאנגע
 דען שטיפטזעלטזן זיין גע
 ווידהטען דהויפטהאר אב
 שעערען לאסען: זאלל
 דיזען זיין געווייהטען דהויפט
 האר נעהמען אונד אויף
 דאז פייאר לעגען דאז אונטר
 דעם פריידענאפפער איזט:
 (יט) דער פרוטער ניממט
 דען בוג, ווען ער געקאכט
 איזט, פאם ווידדער אב,
 דאז איינען אונגעוויארטען
 קוכען איז דעם קארבע,

הנזיר

אונד איינען אונגעוויארטען פל אדען: אונד לעגט עו דעם ענטהאלטזאמען

רשי

תרגום אונקלוס

ית מנחתיה וית נספיה: (יח) ויגלח
 הנזיר בתרע משפן זמנא ית דריש
 נזריה ויסב ית שער ריש נזריה ויתן
 על ראשא די תחות דנרא דנקסת
 קה שרא: (יט) ויסב פהנא ית דרעא
 בשרא מן דררא ונרצתא פטרמא

לקדש את הלחם: את מנחתו ואת נסכו. של
 איל: (יח) וגלח הנזיר פתח אהל מועד. יכול
 יגלח בעזרה הכי זה דרך נזיון אלא וגלח הנזיר
 לאחר שטיטת השלמים שכתוב בהן ושטעו פסק
 אהל מועד: אשר תחת זבח השלמים. תחת
 הדוד שהוא מבשיל בו לפי שלמי נזיר היו
 מתבשלים בעזרה שניך לטוב הכהן הזרוע
 אחר

תרא מן סלא ואכפוג פטיר חד ויתן על ידי

נזירא

באור

צפסוק והקריבו (שם י"ב ז'): (טז) על סל המצוח, פירושו עם סל המכות, כמו ויבוא
 האנשים על הנשים ר"ל עם הנשים: אח מנחתו ואח נסכו, של איל: (יח) וגלח הנזיר
 פתח אהל מועד, יכול יגלח בעזרה הכי זה דרך נזיון אלא יגלח הנזיר לאחר שטיטת השלמי
 שכתוב בהן ושטעו פתח אהל מועד. (רש"י), ובמסכת נזיר (דף מ"ה ע"ה) מביא הוכחות רבות
 מן המקראות שאין משמעות הכסוק פתח אהל מועד ממש ע"ש, ות"א מרגשו לפי פשוטו, וכן
 מתורגם בל"א: אשר תחת זבח השלמים, תחת הדוד שהוא מבשיל בו לפי שלמי נזיר היו
 מתבשלים בעזרה שניך לטוב הכהן הזרוע אחר שכתבשלו ולהניף לפניו: (יט) הורע בשלה,
 פירש"י לאחר שנתבשל, וראב"ע פירש והיא בשלה, וכונת שניהם אחת היא, לפי שמטבע הל'
 אם תהיה בשם הענש ה"א הידיעה לחיזה הוראה מן ההוראות ואחריו שם או שמות תוארים לו
 וכלם חלקי הכושא לבד או הכושא לבד, אזי תהי' ה"א הידיע' גם בתוארים, כמו ההר הטוב
 הזה, כי טעם המאמר הוא מלת וארא' הקדום בפסוק, אבל אם הוא מאמר תוקף, ר"ל
 שהתואר הוא כושא להענש הכושא, אזי לא תבוא ה"א הידיע' בתואר, כמו עוד היום גדול,
 [ועיין מה שכתבנו בפסוק והאבן גדולה על פי הבאר (בראשית כ"ט ב')] ולפי' אם היתה
 מלת בשלה תואר הענש הית' ראוי להיות בה"א הידיעה מטעם שזכרתי, לכן פירשו ז"ל

שאלת

הַנְּזִיר אַחַר הַתְּגַלְּחוֹ אֶת־נְזָרוֹ :
 וְהִנִּיף אוֹתָם הַכֹּהֵן י תְּנוּפָה
 לִפְנֵי יְהוָה קֹדֶשׁ הוּא לִכְהֵן
 עַל הַזֹּהֵר הַתְּנוּפָה וְעַל שׂוֹק
 הַתְּרוּמָה וְאַחַר יִשְׂתַּחֲוֶה הַנְּזִיר
 יָיִן : כֹּא זֹאת תּוֹרַת הַנְּזִיר אֲשֶׁר
 יָדָר קִרְבָּנוֹ לַיהוָה עַל־נְזָרוֹ
 מִלִּבְדֹּ אֲשֶׁר תִּשְׁיָגֵדוּ כִּפֵּי נְדָרוֹ
 אֲשֶׁר

אויף דיא האַנדע , נאָכדעם
 ער זיך דיא קראַנע דער ענט-
 האַל סונג האַט אַכשעערען
 לאַסען : (ב) דער פּר וטער
 מאַכט דאָמיט איינע ווענדונג
 פֿאַר דען עוויגען : עו איזט
 איין הייליגטום , דאָז דעם
 פּרויטער געהאַרט , אויסער
 דער ווענדונגכרוזט אונד
 דער העבעשולטער : הערנאָך
 קאָן דער ענטהאַל טוואַמע
 ווידער וויין טרינקען :
 (כא) דינען איזט דיא לעהרע
 פֿיר איינען דער ענטהאַלטונג
 געלאַבט , זיין אַפּפֿער , דעס
 עוויגען צו עהרען , וועגען זיינער ענטהאַלטונג , אויסער דעם , וואָז ער עטוואַ
 זאָנט נאָך זיינעם פֿערמעגען אַנגעלאַבט האַט : וואָז

תרגום אונקלוס

רש"י

נְזִירָא בְּתַר דִּיגַלְּחָ יַת נְזִירִיה : (ב) וְיָדָרִים
 יִתְהוֹן בְּהֵנָּא אֲדַמָּא קֹדֶשׁ יִי קֹדֶשׁא הוּא
 לִכְהֵנָּא עַל חֲדָא דְאֲרַמּוּתָא וְעַל שְׂקָא
 דְאֲפִרְשׁוּתָא וּבְתַר כֵּן יִשְׂתַּחֲוֵי נְזִירָא
 חֲמָרָא : (כא) דָּא אֲוִרִיתָא דְנְזִירָא דִּי
 יָדָר קִרְבָּנִיה קֹדֶשׁ יִי עַל־נְזִירִיה בְּר
 מִדְּתַבְּיָא דִּיהָ כְּפּוּם נְזִירִיה דִּי

אחר שנתבטל ולהכיף לפני ה' (יט) זרוע בשל
 לאחר שנתבטל : (כ) קדש הוא לכהן . חלה
 והרקיק והזרוע תרומה הן לכהן : על חזה
 התנופה . מלבד חזה וזוק הראויים לו מכל
 שלמים מוסף על שלמי נזיר הזרוע חזה לפי
 שהיו שלמי נזיר בכלל ויצאו לידון בדבר החדש
 להפריש זרוע הוסף להחזיקן בכלל לידון אף
 בחזה וזוק : (כא) מלבד אשר תשיג ידו .
 שאם אמר הריני נזיר על מנת לגלח על מאה
 עולות ועל מאה שלמים כפי נדרו אשר ידר כן
 יעשה מוסף על תורת נזרו . על תורת המזיר

באור

שמלת בשלה תואר הפעל שיקח הכהן את הזרוע מן האיל לאחר שנתבטלה עמו , ויתכן שיהי'
 ביטוי מוכן הקל לגזרת פֿער כמו מן חֲפֵץ חֲפֵצָה , וכן אמרו ח"ל אין בשלה לא שנתבטלה
 עם האיל , וכן הועתק בל"א : (ב) קדש הוא לכהן , הזרוע כי הוא
 עקר , ותיבת זרוע פעם זכר ופעם נקבה , ומאזנו ופיו וזרועי ידיו (בראשית מ"ט כ"ד) ,
 זרועות רשעים תשברנה (תהלים ל"ז י"ז) , או ישוב על המוסף כלו שהם חלה והרקיק והזרוע :
 על חזה , מלבד חזה התנופה וזוק הימין שהם לכהן בכל השלמים יהי' גם זה לכהן : ואחר
 ישחה הנזיר יין , אחר כל המעשים האמורים בפרשה שהיא הקרבן ותגלחת , זו דברי רבי
 אליעזר , ולדעת הסכמים אחר מעשה יסודי שהוא אחר הקרבן אף שלא התגלח (נזיר דף
 מ"א ע"א) : (כא) מלבד אשר תשיג ידו , שאם אמר הריני נזיר על מנת שאגלח על מאה
 עולות ועל מאה שלמים : כן יעשה על חורח נזרו , יכול להוסיף על המוסף בתורת המזיר ,
 אבל לא יסדר אם אמר הריני נזיר חמש נזירות על שלשה בהמות הללו אין אני קורא בו כאשר
 ידר כן יעשה . (רש"י) , והנה אם תדקדק בסדר הכתוב הטעמים תראה שלדעת מניחם
 שער

אשר ידבר בן יעשה על הורת
נדרו : פ

כג וידבר יהוה אל משה לאמר :
כג דבר אל אהרן ואר בניו
לאמר כה תברכה
את בני ישראל אמור
להם : ס כד יברכה יהוה
וישמרך

וואו ער געלאַבט האַט, מוס
ער האַלטען, אויסער דער
פאַרשריפֿט פֿיר דיה ענט-
האַלטונג : (כג) דער עוויגע
רעדעטע פֿערנער מיט משה,
אונד שפראַך : (כג) רעדע
מיט אהרן אונד זיינן זאָהנען,
אונד זאָגע איהנען : אַויף
פֿאַלגענדע ווייזע זאָלט איהר
דיא קינדער ישראל'ן זעגנען :
מיט דווען וואָרטען זאָלסט
איהר זיין אַנרעדען :
(כד) דער עוויגע זעענע דך
אונד

תרגום אונקלוס

רש"י

די ידבר בן יעשה על אוריתא דנוריה :
(כג) ומליל יי עם טשה לטימר :
(כג) מקיל עם אהרן ועם בניהו
לטימר בדין תברכהו ית בני ישראל לפי
יימרו להוין : (כד) יברכהו יי
ויטרינך

מוסף ולא יחסר שאם אמר הריני נזיר על מנת
לגלח על שלש בהמות הללו איך אני קראו בו
כאשר ידור בן יעשה : (כג) אמור להם כמו
זכור שמור בלע"ז דיש"ט (בל"א שפרעכנד) :
אמור להם שיהיו כולם שומעים : אמור
מלא לא תברכם בחפזון ובהלות אלא בכונה
ובלב שלם : (כד) יברכה. שיתברכו נכסיד :
ושמרך. שלא יבאו עליך שודדים ליטול ממוכך
שהנתן מתנה לעבדו אינו יכול לשומרו מכל
אדם וכיון שבאים לבטלים עליו ומוטלין אותה
עמו מה הנאה יש לו במתנה זו אבל הקב"ה

הוא הכותן הוא השומר והרצא מדרשי' דרשו
13

באור

שעור הכתוב כך הוא, זאת תורת הנזיר אשר ידור (כדר נזיר לה', וזאת תורת) קרבט לה' על
נזרו (אם נדר נכתם הריני נזיר, ותהיה מלת זאת מושבת ענמה ואחרת עמה) מלכד אשר תשיל
ידו (אם הי' עשיר ורצה להרבות בקרבנות, או שדך תחלה על מנת להרבות בהם, יביאם
כלם ביום מלאת, ולא ישתה יין עד הקריבו את כלם, ואח"כ כלל ואמר) כפי נדרו אשר
ידור (בין עשיר בין עני) בן יעשה (הכל ביום מלאת ימי נזרו) על תורת נזרו (כי כלם בכלל
תורת נזרו) (עיי' רמב"ן), ותבין מזה ערך הסגולתא והאתכס בפסוק הזה על מקומם הראוי
להם : (כג) כה תברכו את בני ישראל, בלומר לא תברכו מצרכי פיכס כאדם שאומר
תבוא לראש פלוני כך וכך אלא אלי התפללו שאברהם אבינו שמו את שמו וגו', ואני אשמע
קולכם כאשר תאמרו ואברכם לישראל כמו שמכרש ושמו את שמו וגו', כשיברכו הכהנים את
שראל בשמי ולא בשמם אבי אברכם לישראל כמו שהתפללו הכהנים ואומרים יברכה ה' ישא ה'
פניו, כדכתיב ופניתי אליכם והרבותי אתכם וגו' (הרשב"ם) : אמור להם, המקור
במקום כווי, כמו זכור שמור בלע"ז דיש"ט (בל"א שפרעכנד). (רש"י) : (כד) יברכה ה',
סיתן לך תוספת סיים ועושר ובריאות : וישמרך, שלא תאנה אלך רעה, המאכדת את
טובתו

נשא וז

תרגום אשכנזי לה

וַיִּשְׁמְרֶךָ : ס כס יֵאָר
 יְהוָה : פָּנָיו אֱלֹהֶיךָ
 וַיַּחַנְךָ : ס כו יִשָּׂא יְהוָה
 פָּנָיו אֱלֹהֶיךָ וַיִּשֶׂם לְךָ
 שְׁלוֹם : ס כז וַשָּׂמוּ אֶת־
 שְׁמִי עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי
 אֲבָרְכֶם : ס ז א וַיְהִי בַיּוֹם

אונד בעהיטע דרך : (כה) דער
 עוויגע לאסע זיין אנטליץ
 דיר לייכטען, אונד זיין דיר
 גענאָדיג : (כו) דער עוויגע
 ווענדע זיין אנטליץ דיר צו,
 אונד געבע דיר גליקזעליגייט
 קייט : (כז) זא זאללען זיי
 מיינען נאמען איבער די
 קינדער ישראל' און שפרעם
 זען : אונד איד ווערדע זיי
 זעגנען :
 ז (א) אלו משרה די
 אויפריכטונג

למנוח

ליום א' רחנוכה כלות

תרגום אונקלוס

רש"י

וַיִּמְרִינֶךָ : (כה) ינחר יי שכונתיה עלך
 וַיִּרְחַם יְתֶךָ : (כו) יסב יי אפיה לותך
 וַיִּשְׂנֵי לְךָ שְׁלוֹם : (כז) וישוון ית'פדת
 שְׁמִי עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרְכֶינָם :
 ז (א) וְהָיָה בַּיּוֹם דְּשִׁיצִי

זו צספרי : (כה) יאר ה' פניו אליך - יראה
 לך פנים שזוקות פנים זהובות : ויחקי יתן
 לך חן : (כו) ישא ה' פניו איך - יכבש כעסו :
 (כז) וישמו את שמי - יברכס בשם המפורש :
 ואני אברכס - לישראל ואסכים עם הכהנים -
 דבר אחר ואני אברכס לכהנים :
 ז (א) ויהי ביום כלות משה - כלת כתיב יום
 הקמת המשכן היו ישראל ככלה
 הנכנסת

באור

טובתו, כי אם תהיה לך הנאה מהשפעתו : (כה) יאר ה' פניו אליך, פניו המביטי' בך ומשגיחי'
 עליך ועל מעשיך יהיו פנים שזוקות פנים זהובות, כי באור פני מלך חיים : ויחנך יתן לך חן,
 ומלא משאלותיך, כטעם חנוכי אתם, אשר חנן אלהים, מגורת חן, ודגש הכ"ף במלת ויחנך
 היא לתפארת כמו הדגש במלת מקרש : (כו) ישא ה' פניו אליך, אף אם יכעס עליך כי
 קטאת לו יכבש כעסו ושב ונחם על הרעה להיטיב לך, וכן דעת רש"י, ורחב"ע פי'
 שהוא הפך העלים עיני מכם והטעם בכל מקום שתפנה יהיו פניו נשואות אליך, וכן ת' איקבל
 ה' שכונתיה לותך : וישם לך שלום, הוראת מלת שלום ידועה שהיא הפך המלחמה והריב
 ובל"א (פרידז), ופעמים תורה על הנלחה כמו השנוס לאישך השלים לילד (מלכים ב' ד'
 כ"ו), וביאורה בל"א (גליקזעליגקייט) הכוללת כל עמי ההכלחה, ולפי שהיא כאן סיוס
 הברכות לכן נראה שתורה על ענין היותר כולל, וכן מתורגם בל"א : (כז) וישמו אר
 שמי, כמו שזכרתי למעלה בשם הרשנ"ס כשעברתם בשמי ולא בשמם אני אסכים עמהם
 ואברכס לישראל כמו שהתפללו הכהנים, והנרא' שזה השם לומר הברכה אלו כי לא ידע
 האדם מה טוב לו בחיים ולפעמים יתאוה לאוזה טובה ויקוה ליה וכשישיגנה ישמח בה ואחריתה
 רעה רבה, וכן להפך, לכן נזה להסב את הברכות אליו והוא יברך את ישראל כפי ידיעתו
 אוזה היא טובה מדומה או אמיתית, ויש לפרש ש"ס אברכס סימן על הכהנים המברכס,
 והטעם שהם יברכו את ישראל ואני אברך את הכהנים* (רש"י והראב"ע) :
 ז (א) ויהי ביום כלות משה להקים, ולא באער ביום הקיס מלמד שכל ז' ימי המלוואים
 היו משה מעמידו ומפרקו ובאותו היום העמידו ולא פרקו לכך אמר כלות משה להקים
 אותו היום כלו הקמותיו* (רש"י), וכתב הרמב"ן ח"ל לשון רש"י כדברי חז"ל, אבל איננה
 ראיה